

การวิจัยพหุวัฒนธรรมด้วยกระบวนการทางแพ่ง
ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

นางสาวพรพิมล ไชจิรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974 - 636 - 655 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMPARING CIVIL FORFEITURE UNDER COMMON LAW AND THAI LAW

MissPornpimon Sochiratna

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974 - 636 - 655 - 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิบริบทภัยสึนด้วยกระบวนการทางแพ่งตามหลัก
กฎหมายคอมมอนลอร์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

โดย

นางสาวพรพิมล ไชจิรัตน์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

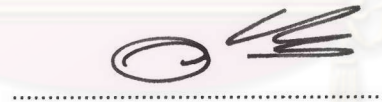
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุรพล ไตรเวทย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ชัยเกษม นิตสิริ)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็เนื่องจากความเมตตาของบรรดา
ท่านคณาจารย์ผู้มีพระคุณทั้งหลายที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอนุเคราะห์ต่อผู้เขียน เป็นเหตุ
บันดาลใจให้ผู้เขียนมีความพยายามมูมานะพากเพียร จัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้
ผู้เขียนขอสำนึกพระคุณอันสูงส่งนี้ไว้อย่างมิรู้ลืม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านรองศาสตราจารย์
วีระพงษ์ บุญโญภาส ท่านอาจารย์จรีนิตี หะวานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ร่วมกันให้คำแนะนำแนวทางการเขียน ข้อคิดต่าง ๆ ตลอดจน
ให้ความรู้และตรวจสอบควบคุมการเขียนวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์กมลชัย รัตนสกาววงศ์ ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์สุรพล ไตรเวทย์ และท่านอาจารย์ชัยเกษม นิตสิริ
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาต่อผู้เขียน ตลอดจนคำแนะนำ แนวความคิด
ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบพระคุณ ท่านอาจารย์วิชชา ชินวงษ์พรหม และท่านอาจารย์
ประจวบ กระจำนงและท่านอาจารย์ชวลิต สุจริตกุล เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาต่อผู้เขียน
และสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างที่ผู้เขียนเข้ารับการฝึกอบรมภาคปฏิบัติที่ศาลอาญา
และศาลแพ่งธนบุรี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่สนับสนุน และให้กำลังใจในการทำ
วิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณวิพล กิติทัศน์ศรัชัย คุณปณิธิ อัครนิตี คุณศิริระ โกสิยารักษ์
และคุณศักดิ์ดา วัฒนสมบัติที่ช่วยเหลือค้นคว้าเกี่ยวกับเอกสารต่างประเทศ

ผู้เขียนขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมาและเจ้าหน้าที่
ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุด สัณญาธรรมศักดิ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ช่วยเหลือในด้านข้อมูลแก่ผู้เขียน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางวงการนิติศาสตร์
อยู่บ้าง ผู้เขียนขอออมอุทิศเป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดามารดา ท่านคณาจารย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ

พรทิมล ไศจรัตน์

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พรพิมล โสจิรัตน์ : การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งตามหลักกฎหมายคอมมอนลว์
เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย (COMPARING CIVIL FORFEITURE UNDER COMMON LAW
AND THAI LAW) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, อ.ที่ปรึกษาร่วม :
ดร.จิรนิติ หะวานนท์. 147 หน้า. ISBN 974-636-655-6

ปัจจุบันปรากฏว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาบางประเภทที่ผู้กระทำความผิดแสวงหาผลประโยชน์
ทางทรัพย์สินที่มีมูลค่ามหาศาล คดีประเภทนี้การพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานจนสิ้นเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สิน
ได้มาจากการกระทำความผิด มีอุปสรรคมากเพราะมีการโอนเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินเพื่อปกปิดที่มา
และมีข้อขัดข้องทางกฎหมายในเรื่องการพิสูจน์ความเกี่ยวเนื่องระหว่างทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด
กับทรัพย์สินที่ถูกแปรสภาพไปแล้วด้วย จึงควรนำการริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งตามกฎหมาย
คอมมอนลว์มาใช้ในประเทศไทย

การนำกฎหมายดังกล่าวมาใช้ต้องบัญญัติกระบวนการและประเภท หรือขอบเขตของทรัพย์สิน
ที่จะถูกริบให้ชัดเจน มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลที่สามผู้เป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินที่สุจริตจึงต้องให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านี้ กรณียึดทรัพย์สินด้วยเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สิน
ที่ได้ใช้ หรือได้มาจากการกระทำความผิด ควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
ให้แน่นอนชัดเจน และควรมีบทบัญญัติว่าด้วยการให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของ
แผ่นดิน

การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งดังกล่าว จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน
อันเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งมีลักษณะดังกล่าว

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร.....
ปีการศึกษา2539.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C670482 : MAJOR LAW
KEY WORD: FORFEITURE / CIVIL FORFEITURE

PORNPIMON SOCHIRATNA : COMPARING CIVIL FORFEITURE UNDER COMMON
LAW AND THAI LAW. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VERAPONG BOONYOPAS,
THESIS COADVISOR : DR. CHIRANIT HAVANOND. 147 pp. ISBN
974-636-655-6

As the matter of fact, it is almost impossible to prove beyond a reasonable doubt that a certain property is possessed by committing a crime because the property has often been transferred, transformed or concealed in order to cover its origin, Therefore, civil forfeiture concept under the common law system should be adopted to solve the aforesaid legal problems.

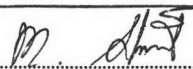
However, the adopted civil forfeiture law must provide clearly on what to be forfeited and how it would be applied. Otherwise, the law may violate the right of innocent owner. In case, there is any probable cause that certain property was gained by committing a crime, rules and procedures of civil forfeiture should be clearly spelled out to avoid abuse of administrative power. In addition, the law should empower the administrative to have the forfeited money paid to the national.

Overall, civil forfeiture under the common law system could be an effective solution to the existing forfeiture in criminal offence which directly motivated by property.

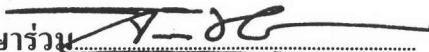
ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 ความเป็นมาของการริบทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สิน	
ในประเทศคอมมอนลอร์	7
ความหมายของคำว่าริบทรัพย์สิน	7
การริบทรัพย์สินในประเทศอังกฤษ	8
1. ความเป็นมาของการริบทรัพย์สิน	8
2. กระบวนการพิจารณาริบทรัพย์สิน	10
2.1 กระบวนการพิจารณาคดีต่อทรัพย์สิน	10
2.2 กระบวนการพิจารณาคดีต่อบุคคล	10
การริบทรัพย์สินในประเทศสหรัฐอเมริกา	12
1. ความเป็นมาของการริบทรัพย์สิน	12
2. กระบวนการพิจารณาริบทรัพย์สิน	12
2.1 การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	15
2.2 การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางอาญา	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3. เปรียบเทียบการรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งและ	
กระบวนการทางอาญา	17
3.1 เขตอำนาจศาล	17
3.2 ภาระการพิสูจน์	18
3.3 ขั้นตอนการป้องกันการโอนทรัพย์สินที่อาจรับได้	20
3.4 ประเภทของทรัพย์สินที่ถูกยึด	22
3.5 การรับทรัพย์สินของบุคคลที่สาม	30
3.6 ผลของการโอนทรัพย์สิน	33
3.7 ผลของคำพิพากษา	36
3.8 สภาพบังคับ	38
3 การรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	40
ลักษณะของการรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	41
ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญกับการรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง....	43
ขั้นตอนการรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	46
1. การยึดทรัพย์สิน	46
1.1 เหตุอันควรสงสัย	48
1.2 หมายแจ้ง	49
1.3 หมายยึด	51
2. การดำเนินการรับทรัพย์สิน	53
2.1 การดำเนินการรับทรัพย์สินทางฝ่ายบริหาร	53
2.2 การดำเนินการรับทรัพย์สินทางศาล	54
วิธีการพิจารณาความเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	55
1. เขตอำนาจศาล	55
2. คำฟ้อง	57
3. การพิจารณาโดยคณะลูกขุน	58
4. ผู้วางสิทธิ	58
5. ข้อต่อสู้ของผู้วางสิทธิ	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4.	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ.	113
4.1	ประเภทของทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน	114
4.2	ขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว	114
4.2.1	กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐาน	114
4.2.2	การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน	115
4.3	การดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	116
4.3.1	เขตอำนาจศาล	116
4.3.2	การยื่นคำร้องขอต่อศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	117
4.3.3	ผู้มีสิทธิขอพิสูจน์	118
4.3.4	ภาระการพิสูจน์	118
4.3.5	ผลคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	119
4.3.6	สภาพบังคับ	120
4.4	ลักษณะและมาตรการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	120
4.5	กรณีเปรียบเทียบกับกรณียึดทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง	120
5.	สรุปและเสนอแนะ	125
5.1	บทสรุป	125
5.2	ขอเสนอแนะ	131
	รายการอ้างอิง	133
	ภาคผนวก	136
	ประวัติผู้เขียน	147